

Bullying, violence and mental distress among young people. Cross-sectional population-based studies in Scania, Sweden

Avhandling vid Lunds universitet, Institutionen för kliniska vetenskaper i Malmö, 2018
Maria Fridh, ST-läkare i socialmedicin. Socialmedicin och hälsopolitik, Institutionen för kliniska vetenskaper i Malmö, Lunds universitet. E-post: maria.fridh@med.lu.se

En undersökning av samband mellan mobbning, våld och psykisk ohälsa bland unga i Skåne. *Studie 1* undersökte skillnader i utsatthet för mobbning och nattrakasserier bland skolelever i åk 9 med eller utan funktionsnedsättning. *Studie 2* undersökte hur stöd från föräldrar/vänner påverkade sambandet mellan nattrakasserier och psykisk ohälsa bland elever. *Studie 3* undersökte samband mellan inblandning i nätmobbning och självskadebeteende bland elever med psykisk ohälsa. *Studie 4* undersökte samband mellan utsatthet för fysiskt våld och psykisk ohälsa bland unga vuxna.

Metod Tvärsnittsdata från Region Skånes stora folkhälsoenkät 2008 samt skolenkäterna 2012 och 2016 analyserades främst med logistisk regression.

Resultat *Studie 1:* Nästan var fjärde pojke (24%) och drygt var femte flicka (22%) bland elever i åk 9 i Skåne år 2012 uppgav någon form av funktionsnedsättning. De hade sämre hälsa och var dubbelt så ofta utsatta för mobbning och nattrakasserier jämfört med elever utan funktionsnedsättning. Bland mobbade elever med funktionsnedsättning sågs en tydlig könsskillnad; flickor uppgav högst nivå av psykiska besvär och pojkar högst nivå av somatiska besvär. Vid jämförelse av elever med olika funktionsnedsättning (syn-, hörsel-, rörelsehinder, dyslexi ADHD/ADD, annan funktionsnedsättning) rapporterade elever med ADHD/ADD högst nivå av psykisk ohälsa och mest mobbning.

Studie 2: Fler flickor (20%) än pojkar (14%) i åk 9 hade blivit nattrakasserade det senaste året. Att ha lätt för att prata med föräldrar/vänner var generellt bra

för den psykiska hälsan hos både pojkar och flickor oavsett nattrakasserier, men verkade vara extra viktigt för pojkar som nattrakasserats flera gånger.

Studie 3: Bland elever som mått dåligt minst 2 veckor i rad det gångna året (33% av pojkarna och 63% av flickorna i åk 9 och gymnasiets åk 2 år 2016), hade 12% av pojkarna och 26% av flickorna skurit, rispat eller på annat vis skadat sig själv senaste året. Inblandning i nätmobbning visade en tydlig gradient med självskadebeteende; från rena mobbare, rena offer, till (som högst) bland elever som varit inblandade i nätmobbning både som mobbare och offer. Efter justering för rökning-alkohol-narkotika försvann sambandet med självskadebeteende bland pojkar som enbart mobbat andra på nätet.

Studie 4: Bland unga vuxna, 18-34 år, hade dubbelt så många män (10%) som kvinnor (5%) år 2008 blivit utsatta för fysiskt våld under det gångna året. Sambandet mellan fysiskt våld (senaste året) och psykisk ohälsa (senaste veckorna, GHQ-12) sågs endast bland kvinnor. Kvinnor hade oftast blivit utsatta för våld i sitt eget hem medan männen oftast blivit utsatta på någon offentlig plats.

Konklusion: Minskad utsatthet för våld och mobbning skulle gynna den psykiska hälsan bland unga i Sverige. Interventioner med fokus på att förbättra relationer mellan jämnåriga och inom familjer skulle kunna förbättra den psykiska hälsan både direkt (*genom bättre relationer*) och indirekt (*genom minskad mobbning*). Sambandet mellan inblandning i nätmobbning och självskadebeteende kan vara bra att känna till både inom vården och skolan.

Länk till studien: <https://www.lu.se/lup/publication/5096a50b-d2cf-4413-9c55-9c7f0a88be81>